

W ŚWIAT
Z KLASĄ

Religia

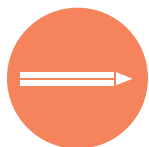
EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH RELIGII
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

06

SCENARIUSZ

Józef – sprzedany do niewoli

URSZULA BYWALEC,
JADWIGA JAROSZ

KLASA VII–VIII

45 MIN

Podczas zajęć uczniowie i uczennice poznają biblijną historię sprzedania Józefa do niewoli. Fragment Księgi Rodzaju będzie punktem wyjścia do rozmów na temat współczesnych form niewolnictwa i handlu ludźmi oraz sposobów ograniczania tych zjawisk.

Pytania kluczowe

Do czego zobowiązuje nas przykazanie miłości?

Czym jest współczesne niewolnictwo i w jaki sposób można wpływać na jego ograniczanie na świecie?

Cele zajęć:

- przedstawisz historię sprzedaży Józefa przez braci do niewoli
- wymienisz przyczyny współczesnego niewolnictwa i handlu ludźmi
- wyjaśnisz, dlaczego niewolnictwo i handel ludźmi są sprzeczne z przykazaniem miłości
- wskażesz, co możesz zrobić, aby ograniczyć niewolnictwo i handel ludźmi

Związek z podstawą programową:

A.1.4., C.5.2., C.10.1.

Zagadnienia:

władza polityczna, demokracja i prawa człowieka, równość płci, konsumpcja i produkcja

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- 5 Równość płci
- 12 Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja
- 16 Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje

Metody:

pogadanka, burza pomysłów, praca z tekstem, praca z filmem, modlitwa

Formy pracy:

praca indywidualna, praca w grupach, praca zbiorowa

Środki dydaktyczne i materiały:

Pismo Święte (Rdz 37, 3–36), 6 kartek A4 z hasłami (formy niewolnictwa), duże arkusze papieru, markery (dla każdej grupy), film *Modlitwa za ofiary handlu ludźmi - 8 II*, *Sieć Bakhita* (1:48), komputer, rzutnik, dostęp do Internetu, załącznik

Wprowadzenie

1

2 minuty

Odmówcie wspólnie wybraną modlitwę na rozpoczęcie katechezy.

2

3 minuty

Wyświetl w klasie przykazanie miłości:

Będziesz miłował Pana Boga swego, z całego serca swego, z całej duszy swojej i ze wszystkich sił swoich, a bliźniego swego jak siebie samego.

Zapytaj: Do jakiej postawy względem drugiego człowieka zobowiązuje to przykazanie?

Praca właściwa

3

5 minut

Poproś jedną osobę w klasie, aby odnalazła w Piśmie Świętym fragment Rdz 37, 3–36 i przeczytała go na głos. Następnie zadaj pytania:

- *Dlaczego bracia sprzedali Józefa? (z zazdrości, z chęci zysku)*
- *Czego bracia pozbawili Józefa, sprzedając go? (godności, wolności, prawa do decydowania o sobie, prawa do swobodnego przemieszczania się, prawa do własności, domu, kontaktu z rodziną itd.)*
- *Co sądzicie o postępowaniu braci Józefa? Czy postąpili zgodnie z przykazaniem miłości?*
- *Czy taka historia mogłaby się wydarzyć dzisiaj?*

Podsumuj rozmowę informacją, że handel ludźmi to wciąż znaczny problem, co więcej – skala tego procederu jest ogromna (szacuje się, że w 2016 roku było ponad 40 milionów niewolników i niewolnic) i występuje praktycznie we wszystkich państwach świata. Możesz przedstawić uczniom i uczennicom mapę pokazującą natężenie tego zjawiska w poszczególnych krajach: <http://bit.ly/MapaNiewolnictwoŚwiat>. Dodaj, że w dalszej części lekcji zajmiecie się właśnie tym zagadnieniem.

4

3 minuty

Zapytaj uczniów i uczennice, w jakim stopniu problem handlu ludźmi może według nich dotyczyć Polski. Wysłuchaj opinii młodzieży, a jako podsumowanie przytocz poniższe informacje na temat handlu ludźmi w naszym kraju. Możesz wykorzystać mapę z 2014 roku przedstawiającą Polskę w kontekście handlu ludźmi: <http://bit.ly/MapaHandel>.

Polska zajmuje niechlubne 5. miejsce wśród państw UE pod względem liczby obywateli i obywaterek pokrzywdzonych przestępstwem handlu ludźmi. Jest także państwem tranzytowym (przez nasze terytorium przebiegają trasy przerzutowe ofiar z Europy Wschodniej i Azji) i krajem docelowym dla ofiar (szczególnie z Ukrainy, Bułgarii, Rumunii oraz Azji Wschodniej). W 2014 roku z pomocy działającego w Polsce Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi skorzystało 207 osób (były one wykorzystywane przede wszystkim do prostytucji oraz pracy przymusowej).

Źródła: MSWiA, Handel ludźmi. Raport 2014, <http://bit.ly/RaportMSWiA>; MSWiA, Handel ludźmi w Polsce. Raport 2015, <http://bit.ly/ArtykułHandel>.

5

4 minuty

Poproś uczniów i uczennice, by zastanowili się w parach nad współczesnymi formami handlu ludźmi. Po dwóch minutach poproś o wymienienie ich na forum. Wykorzystaj wcześniej przygotowane kartki z hasłami (przygotuj przed lekcją 6 kartek A4 z zapisanymi formami niewolnictwa – jedno hasło na jednej kartce):

- niewolnicza praca (w tym praca dzieci)
- prostytucja
- nielegalne adopcje
- handel organami
- przymuszanie do żebractwa
- przymuszanie do popełniania przestępstw.

Odkrywaj hasła, które klasa wymieni. Te, które nie zostaną nazwane przez młodzież, odkryj samodzielnie.

Współcześnie w zglobalizowanym świecie łańcuchy dostaw oplatają całą kulę ziemską i tworzą sieć powiązań między sprzedawcami, producentami i nabywcami. Ta sieć nie ma żadnych granic

geograficznych, o czym możemy się przekonać, sprawdzając, skąd pochodzą nasze ubrania oraz inne towary. Zarobek wytwórców produktów stanowi zazwyczaj niewielką część ceny końcowej, na przykład pracownice chałupnicze w południowych Indiach dostają tylko 50 groszy za ręcznie uszytą parę skórzanych cholewek butów sprzedawanych w naszych centrach handlowych po 250–500 złotych. W najgorszych przypadkach pracownicy i pracowniczki w krajach globalnego Południa są skazywani na pracę przymusową/niewolniczą – w fatalnych warunkach, bez kontraktów czy potwierdzeń wypłat oraz jakiegokolwiek możliwości obrony swoich praw pracowniczych (brak związków zawodowych, mechanizmów składania skarg itd.). Warto pamiętać, że nasze konsumenckie wybory i praktyki mają konkretny wymiar etyczny i realne konsekwencje dla ludzi zajmujących się produkcją dóbr. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w lekturach polecanych na końcu scenariusza.

6 minut

Rozłóż kartki z hasłami w różnych częściach sali. Poproś uczniów i uczennice, by wylosowali po jednym pasku papieru z zapisanym skutkiem handlu ludźmi z załącznika nr 1. Zaproponuj, by wszystkie osoby w klasie przyjrzały się jeszcze raz kartkom rozłożonym w sali, a następnie niech każda osoba zdecyduje, przy której formie handlu ludźmi umieści wylosowany skutek. Zachęć uczestników i uczestniczki zajęć, aby rozmawiali ze sobą na temat swoich decyzji. Po upływie 5 minut zapytaj młodzież o refleksje związane z tym ćwiczeniem. Prawdopodobnie padnie stwierdzenie, że jeden skutek można przypisać kilku formom niewolnictwa.

7 minut

Zapowiedz, że za chwilę zobaczycie film, który odnosi się do zagadnienia współczesnego handlu ludźmi i niewolnictwa. Włącz film Sieci Bakhita zachęcający do modlitwy za ofiary handlu ludźmi: *Modlitwa za ofiary handlu ludźmi - 8 II 2016 (1:48)* (<http://bit.ly/FilmBakhita>). Zapytaj, czy jakieś informacje w tym materiale były dla kogoś zaskoczeniem. Pozwól klasie przez chwilę słownie zareagować na przedstawione treści.

Zwróć uwagę, że film podaje fakty na temat współczesnego niewolnictwa i handlu ludźmi, ale także informuje o sposobie pomocy: o nocnej wspólnej modlitwie w intencji ofiar, którą zainicjowała Sieć Bakhita. Wyjaśnij, że Sieć Bakhita do Spraw Przeciwdziałania i Pomocy Ofiarom Współczesnych Form Niewolnictwa jest międzyzakonną siecią współpracy i wsparcia stworzoną, by zwalczać handel ludźmi i mu zapobiegać oraz pomagać pokrzywdzonym w wyniku tego procederu. Inicjatywy modlitewne to tylko część działań Sieci Bakhita. Siostry zakonne również bezpośrednio pomagają potrzebującym, dając schronienie, pomoc prawną i socjalną, wsparcie w powrocie do normalnego życia po doświadczeniu niewoli. Sieć organizuje też kampanie informacyjne dotyczące handlu ludźmi i niewolnictwa. Sieć przyjęła nazwę BAKHITA od imienia Józefiny Bakhity – sudańskiej niewolnicy, później siostry kanosjanki, która mimo wielu cierpień i życiowych dramatów odzyskała nie tylko wolność i godność, ale dzięki wielkiemu zaufaniu Bogu i promieniującej dobroci także została świętą. Szacunek i podziw budzi jej zaufanie wobec łaski Bożej – dzięki niej zdobyła się na przebaczenie oprawcom, którzy w brutalny sposób obchodzili się z nią przez wiele lat. Jej przykład umacnia nadzieję, że życie ofiary handlu ludźmi może zostać odbudowane, a rany zabliznione.

Źródło: Sieć Bakhita, <http://www.siecbakhita.com>. Jeśli chcesz jeszcze bliżej przedstawić klasie postać świętej Bakhity, możesz skorzystać z życiorysu i fotografii dostępnych na stronie: Św. Józefina Bakhita (1869-1947), <http://bit.ly/JozefinaBakhita>.

10 minut

Podziel klasę na trzy-, czteroosobowe grupy i poproś, aby każda grupa zapisała na arkuszach papieru propozycje odpowiedzi na pytanie: *W jaki sposób mogę wpływać na ograniczanie współczesnego niewolnictwa na świecie?* Odpowiedzi grupy spisują na plakatach i następnie prezentują przed klasą.

Mogę:

- modlić się w intencji ograniczenia handlu ludźmi i eliminacji niewolnictwa,
- dowiedzieć się więcej na temat współczesnego niewolnictwa i handlu ludźmi, mogę te informacje upowszechniać,
- powiedzieć „nie” pornografii,
- bardziej świadomie robić zakupy: ograniczać konsumpcję (można wspomnieć o ruchu Zero Waste), zwracać uwagę, czy firmy, których produkty kupuję, przestrzegają praw człowieka oraz dbają o środowisko naturalne (nie kupować bardzo tanich ubrań, elektroniki itd.; więcej informacji na www.ekonusment.pl),
- informować innych o pracy organizacji pozarządowych działających na rzecz ograniczenia handlu ludźmi, na przykład Stowarzyszenia PO-MOC, La Strady – Fundacji Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu,
- ostrzec koleżanki i kolegów wyjeżdżających do pracy za granicę przed niebezpieczeństwami, zaproponować im na przykład ustalenie sygnału alarmowego, po którym rodzina pozna, że dzieje się coś niedobrego,

- porozmawiać w domu, czy jako rodzina możemy podpisać petycję mającą na celu zwalczanie handlu ludźmi i zapobieganie mu (na przykład petycję wystosowaną przez organizację Avaaz dotyczącą tysięcy mieszkańców Afryki Wschodniej, którzy są porywani przez handlarzy ludźmi i torturowani na egipskim półwyspie Synaj: *Handel niewolnikami na Synaju*, <http://bit.ly/PetycjaAvaaz>).

Opracowano na podstawie: Sieć Bakhita, 10 sposobów na pomoc osobom dotkniętym handlem ludźmi, <http://bit.ly/10Sposobow>.

Podsumowanie

3 minuty

Wyjaśnij klasie, że Kościół nie pozostaje obojętny na problem handlu ludźmi. Jako dowód przytocz słowa apelu papieża Franciszka o ochronę godności uchodźców i uchodźczyń oraz ofiar handlu żywym towarem (24 maja 2013 roku):

Handel ludźmi to działalność nikczemna, wstyd dla naszych społeczeństw, które uważają się za cywilizowane! Ci, którzy go wykorzystują, i klienci na wszelkich szczeblach winni zrobić poważny rachunek sumienia przed sobą i przed Bogiem! Kościół ponawia dziś usilny apel, by zawsze chronić godność i centralne miejsce każdej osoby z poszanowaniem podstawowych praw, jak podkreśla jego nauczanie społeczne. Żąda, by prawa te rzeczywiście zostały rozciągnięte tam, gdzie milionom ludzi na każdym kontynencie nie są one przyznawane. Ileż razy w świecie, gdzie mówi się wiele o prawach, deptana jest faktycznie ludzka godność!

Źródło: *Handel ludźmi naprawdę istnieje!*, <http://gosc.pl/doc/1741522.Handel-ludzmi-naprawde-istnieje>.

2 minuty

Odmówcie wspólnie jako modlitwę przykazanie miłości.

Praca domowa

Poproś młodzież o przeczytanie do końca historii Józefa, a następnie udzielenie odpowiedzi na pytanie: Czy Józef spotkał się z realizacją przykazania miłości?

Źródła:

- The Global Slavery Index, Prevalence [mapa], <http://bit.ly/MapaNiewolnictwoSwiat>.
- MSWiA, *Handel ludźmi. Raport 2014*, <http://bit.ly/RaportMSWiA>.
- MSWiA, *Handel ludźmi w Polsce Raport 2015*, <http://bit.ly/ArtykulHandel>.
- Film *Modlitwa za ofiary handlu ludźmi - 8 II 2016*, Sieć Bakhita, 2016, <http://bit.ly/FilmBakhita>.
- Sieć Bakhita, <http://www.siecbakhita.com>.
- Święta Józefina Bakhita, <http://www.siecbakhita.com/index.php/o-nas/sw-jozefina-bakhita>.
- *Handel niewolnikami na Synaju*, <http://bit.ly/PetycjaAvaaz>.
- *Handel ludźmi naprawdę istnieje!*, <http://gosc.pl/doc/1741522.Handel-ludzmi-naprawde-istnieje>.
- Sieć Bakhita, 10 sposobów na pomoc osobom dotkniętym handlem ludźmi, <http://bit.ly/10Sposobow>.

Organizacje zajmujące się przeciwdziałaniem handlowi ludźmi:

- Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi, <http://www.kcik.pl>.
- La Strada – Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, <http://www.strada.org.pl>.
- Anti-Slavery International, <https://www.antislavery.org>.

Polecane lektury:

- Marek Rabij, *Życie na miarę. Odzieżowe niewolnictwo*, Warszawa 2016.
- Fundacja Kupuj Odpowiedzialnie, *Współczesne niewolnictwo w indyjskim przemyśle tekstylnym*, <http://bit.ly/NiewolnictwoWPrzemysleTekstylnym>.

Załączniki:

Załącznik 1 – Karta pracy: Skutki handlu ludźmi

Załącznik 1 – Karta pracy: Skutki handlu ludźmi

1	2	3
pogłębianie biedy i nierówności	pogłębianie biedy i nierówności	pogłębianie biedy i nierówności
wzrost przestępczości zorganizowanej	wzrost przestępczości zorganizowanej	wzrost przestępczości zorganizowanej
brak dostępu do edukacji	brak dostępu do edukacji	brak dostępu do edukacji
zniszczenie więzi rodzinnych, społecznych	zniszczenie więzi rodzinnych, społecznych	zniszczenie więzi rodzinnych, społecznych
zagrożenia dla zdrowia (nałogi, zakażenie HIV)	zagrożenia dla zdrowia (nałogi, zakażenie HIV)	zagrożenia dla zdrowia (nałogi, zakażenie HIV)
trauma psychiczna i fizyczna	trauma psychiczna i fizyczna	trauma psychiczna i fizyczna
4	5	6
pogłębianie biedy i nierówności	pogłębianie biedy i nierówności	pogłębianie biedy i nierówności
wzrost przestępczości zorganizowanej	wzrost przestępczości zorganizowanej	wzrost przestępczości zorganizowanej
brak dostępu do edukacji	brak dostępu do edukacji	brak dostępu do edukacji
zniszczenie więzi rodzinnych, społecznych	zniszczenie więzi rodzinnych, społecznych	zniszczenie więzi rodzinnych, społecznych
zagrożenia dla zdrowia (nałogi, zakażenie HIV)	zagrożenia dla zdrowia (nałogi, zakażenie HIV)	zagrożenia dla zdrowia (nałogi, zakażenie HIV)
trauma psychiczna i fizyczna	trauma psychiczna i fizyczna	trauma psychiczna i fizyczna